

## A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN !

A Fővárosi Ítéltábla a Albrechtné dr. Fejes Ibolya ügyvéd által képviselt felpereseknek, a dr. Milus Gábor ügyvéd által képviselt I. rendű, a dr. Gyalog András ügyvéd által képviselt II. rendű, a dr. Nyuli Lajos ügyvéd által képviselt III. rendű alperes, a dr. Lengyel István ügyvéd által képviselt IV alperes ellen, - az alperes pernyertessége érdekében dr. Gazsik Ágnes ügyvéd által képviselt Biztosító Részvénytársaság I. rendű alperesi beavatkozó, dr. Jónásné dr. Szigeti Zsuzsanna jogtanácsos által képviselt Biztosító Részvénytársaság III. rendű alperesi beavatkozó közreműködése mellett - kártérítés iránt indított perében, a Fejér Megyei Bíróság 2006. március 29. napján meghozott, P.20.389/2004/72. számú ítélete ellen, az I., II., III. rendű alperesek részéről 74., 75., 76. sorszáмок alatt előterjesztett fellebbezés folytán, meghozta a következő

### k ö z b e n s ő   é s   r é s z í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság kiegészített közbenső és részítéletének fellebbezéssel meg nem támadott részét nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit pedig helybenhagyja.

A közbenső és rész-ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

### I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság közbenső és részítéletével megállapította, hogy az I-II-III. rendű alperesek egyetemleges kártérítési felelősséggel tartoznak az I. rendű felperest 2002. október 12-én ért szén-monoxid mérgezésből eredő kár bekövetkezéséért azzal, hogy a kár bekövetkezésében a felperesek közrehatottak. A IV. rendű alperessel szemben előterjesztett keresetet elutasította. Ezután kiegészítő közbenső és részítéletével 12,5 %-os mértékben határozta meg a felperesek közrehatását. Tényként állapította meg, hogy az I. rendű alperes a IV. rendű alperestől vásárolta a székesfehérvári társasházi lakást, amelyet bérbeadás útján

hasznosított. A II. rendű felperessel, aki az I. rendű felperes édesanyja, 2002. júniusában kötött bérleti szerződést, amelyben a felek a karbantartási kötelezettség kérdésére nem tértek ki. 2002. október 12-én az I. rendű felperes a lakás fürdőszobájában zuhanyozás közben szén-monoxid mérgezést kapott, amelynek következtében súlyos agykárosodást szenvedett. A fürdőszobában üzemelő átfolyó rendszerű gáz-vízmelegítő erősen elhanyagolt műszaki állapotú volt, lamellái eltömődtek, füstcsöve pedig szabálytalan csőídomokból, úgy volt összeszerelve, hogy az illesztési hézagokon a füst kiáramlott. A füstcső áramlástechnikailag instabil, továbbá labilis üzemelésű, egycsatornás gyűjtőkémény rendszerbe volt bekötve. Ennek következtében az áramlási, hőtechnikai, valamint meteorológiai jellemzők kedvezőtlen egybeesése esetén szintben, térben, és időben előre meg nem határozható visszaáramlások tapasztalhatók. A fürdőszoba közlekedővel határos falán korábban kialakított szellőzőnyílások megszüntetésre kerültek. Ezért - bár rendelkezett ablakkal a fürdőszoba - ajtajának és az ablaknak a bezárása esetén, megfelelő levegő utánpótlás hiányában, rövid idő alatt kialakult a veszélyes mértékű szén-monoxid koncentráció. Az elsőfokú bíróság a büntetőeljárás során beszerzett igazságügyi szakértői vélemények, valamint az azokat előterjesztő szakértők tanúkénti kihallgatása alapján azt állapította meg, hogy a kár bekövetkezésének együttes okai a fürdőszobai szellőzés hiánya, illetőleg annak megszüntetése; a gázkészülék elhanyagolt állapota, rendszeres karbantartási kötelezettségének elmulasztása, a füstcsőbekötés hézagossága; az agyonterhelt kémény, amelyre a rákötések már nem felelnek meg szabványnak; továbbá a gyűjtőkémény jellegből adódóan az adott időjárási helyzet voltak. Úgy foglalt állást, hogy a háztartási gázkészülék, illetve a kémény üzemeltetése nem mindössen fokozott veszéllyel járó tevékenység folytatásának. Ezért a Ptk. 345. §-ának alkalmazására nem látott lehetőséget, a jogvitát a Ptk. 339. és 340. §-a alapján bírálta el.

Az I. rendű alperes kártérítési felelősségét a Ptk. 318. § (1) bekezdése, valamint a Ptk. 339. § (1) bekezdése alapján az alábbi indokolás mellett állapította meg: Közte és a II. rendű felperes között lakásbérleti jogviszony állt fenn. Az 1993. évi LXXVIII. törvény (Ltv.) 7. § (1), (2) bekezdése szerint a bérbeadó a lakást a komfortfokozatának megfelelő lakásberendezésekkel együtt, rendeltetésszerű használatra alkalmas állapotban köteles a bérlőnek átadni. A lakás rendeltetésszerű használatra akkor alkalmas, ha az épület központi berendezéseinek a lakásban lévő részei és a lakásberendezések üzemképesek. Az Ltv. 8. §-a alapján a bérbeadó szavatol a rendeltetésszerű használatra való alkalmasságért. A melegvíz-ellátó berendezésnek - mint lakásberendezésnek - az üzemképességéről a szavatossági felelőssége alapján a bérbeadónak kell gondoskodnia. Ez a készülék akkor alkalmas a rendeltetésszerű használatra, ha használata során nem jelent veszélyt a környezetre. Az I. rendű alperes mint bérbeadó kártérítési felelőssége azért állapítható meg, mert a bérbeadáskor nem gondoskodott a berendezés üzemképes állapotáról, az ugyanis nem állapítható meg, hogy a bérleti szerződés megkötésekor a II. rendű felperes ismerte a gázkészülék károsodáshoz vezető hibáját. Emellett az I. rendű alperesnek a rendeltetésszerű használat keretében biztosítania kellett volna a fürdőhelyiség megfelelő szellőzését is, mivel ez szükséges volt a gázkészülék biztonságos üzemeltetéséhez. Az előírt szellőzőnyílások, valamint a szabályszerű

füstcső bekötés hiányában a melegvíz-ellátó berendezés rendeltetésszerű használata nem biztosítható. Ugyanakkor a gázkészülék karbantartásának elmulasztásában a felperesek felelőssége is megállapítható. A gázszolgáltatásról szóló 1994. évi XLI. törvény 33. § (3) bekezdése szerint a fogyasztó köteles gondoskodni a fogyasztói berendezés karbantartásáról, javításáról, és szükség szerinti cseréjéről. A törvény 3. § p) pontja alapján lakossági fogyasztónak a lakáshasználója minősül. A 2. § l) pontja szerint fogyasztói berendezés: a fogyasztói vezetékek, a gázfogyasztó készülék, ennek tartozékai összessége, beleértve az égéstermék-elvezető rendszert is. A 32. § (6) bekezdés alapján a gázkészülék rendszeres karbantartásának és biztonságos üzemeltetésének kötelezettsége egyaránt terheli a használót és a tulajdonost, ezért e kötelezettség elmulasztása mind az I. rendű alperesnek, mind a II. rendű felperesnek felróható. Kiemelte az elsőfokú bíróság, hogy a felperesek korábbi bérleményükben hasonló típusú gázkészüléket üzemeltettek, ezért nyilvánvalóan ismerték annak működését, tudniuk kellett a rendszeres szellőzés szükségességéről is. Mindezekre figyelemmel az elsőfokú bíróság a kiegészítő közbenső és részítéletével a Ptk. 340. §-a alapján 12,5 %-os mértékben határozta meg a felperesek közrehatását a káresemény bekövetkezésében.

A II. rendű alperes kártérítési felelősségének fennállását a következőkkel indokolta: Az 1997. évi CLVII. törvény (Thtv.) 16. § (1) bekezdése szerint közös tulajdonba tartozik az az épületrész és épület-berendezés, amelyet az alapító okirat külön tulajdonként nem jelöl meg. A társasház alapító okirata szerint a kémény közös tulajdonú épületrész. A Thtv. 33. § b) pontja alapján a közös képviselő köteles minden szükséges intézkedést megtenni az épület fenntartása és felújítása érdekében. A törvény szerint a fenntartás az üzemeltetés és karbantartás, az üzemeltetés pedig a központi berendezések üzemeltetési feladatainak ellátása. Felújítás az időszakonként szükségessé váló olyan általános javítási, építési, szerelési munka, amely az eredeti műszaki állapotot visszaállítja, illetőleg az eredeti használhatóságot, üzembiztonságot növeli. A III. rendű alperes már 1991-92-ben tájékoztatta a lakókat a labilis működésű, ezért veszélyt jelentő thermofor kémény használatával kapcsolatban. Pontosán meghatározta azt is, hogy az I-V. emeletig a gázkészülékek rákötését meg kell szüntetni, az V. emelettől felfelé pedig csak engedéllyel lehet a jövőben a kéményre rákötni. A társasház a baleset bekövetkezése előtt már ismerte a perbeli gyűjtőkémény hibáit, ennek ellenére a közös képviselő ezek elhárítására nem tett intézkedést. A Thtv. 33. § b) pontja alapján akkor járt volna el a II. rendű alperes az adott helyzetben általában elvárható módon, ha az épület fenntartása és felújítása körében eleget tesz az általa is ismert korábbi szakvélemény előírásainak, mivel felújítás keretében a kémény eredetitől eltérő kialakításával növelhették volna az üzembiztonságot. A II. rendű alperes ennek elmulasztásával, az instabil működésű kémény további üzemeltetésével hozzájárult a bekövetkezett balesethez.

A III. rendű alperes kárfelelősségét pedig a következőkkel indokolta: A III. rendű alperes legalább 1992. óta tudott a perbeli gyűjtőkémény nem megfelelő tulajdonságairól, továbbá rendszeres ellenőrzései során 2000. óta évente észlelte, hogy az által a korábban jelzett szabálytalanságot nem szüntette meg a II. rendű alperes. A 27/1996. BM rendelet 9. § (helyesen 10. §) (3) bekezdése alapján

írásban volt köteles felhívni a társasház figyelmét a szabálytalan helyzet megszüntetésére, amely kötelezettségének 1992-ben eleget tett, azonban elmulasztotta a (4) bekezdés alapján őt terhelő azon kötelezettség teljesítését, hogy értesítse az első fokú építésügyi, illetve tűzvédelmi hatóságot a szabálytalan működés megszüntetésének elmaradásáról. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a III. rendű alperes a közvetlen életveszélyre figyelemmel köteles lett volna a II. rendű alperest írásban felhívni a kémény, illetve tüzelőberendezés használatának azonnali megszüntetésére, a gázszolgáltatónak pedig bejelentést tenni. Mindezen intézkedések elmulasztásával a III. rendű alperes is közrehatott a kár bekövetkezésében.

A IV. rendű alperes kártérítési felelősségét azért nem állapította meg, mert az ő magatartása és a bekövetkezett kár között nem volt okozati összefüggés.

A közbenső és részítélet ellen az I., II. és III. rendű alperesek, míg annak kiegészítése ellen az I-II. rendű alperesek terjesztettek elő fellebbezést.

Az I. rendű alperes annak megállapítása miatt támadta az elsőfokú bíróság döntését, hogy az általa a felperesek használatába adott lakás nem volt rendeltetésszerű használatra alkalmas. Előadta, hogy a lakás megvásárlásakor a korábbi tulajdonos a lakás rendeltetésszerű használatra alkalmasságával, illetőleg biztonságos használatosságával kapcsolatos hiányosságról nem adott neki tájékoztatást. Ilyen hiányosságokat a bérbeadáskor maga sem tapasztalt. Előadta, hogy 2002. év elején a gázkészüléket egyéb okból javíttatnia kellett, az adott hibát a szerelő elhárította, azon más hiányosságot, rendellenességet nem tapasztalt. Emellett a III. rendű alperes évente rendszeresen ellenőrzést tartott a lakásban, és a tüzelőberendezéseket és a szellőzőnyílásokat minden évben rendben levőnek találták, amit a becsatolt okirati bizonyítékon túl I. J. tanúvallomása is alátámaszt. Kiemelte, hogy a szakvélemények, illetve a tanúk nem határozták meg, mely tényező játszott közvetlen szerepet a baleset bekövetkezésében. Ezért álláspontja szerint hiányzik a magatartása és a kár közötti okozati összefüggés, ami a Ptk. 339. §-a alapján nem teszi lehetővé a kártérítési felelőssége megállapítását. Előadta továbbá, hogy a szellőzők hiányáról nem volt tudomása, ugyanakkor a felpereseknek a gázüzemű készülék üzemeltetéséhez a megfelelő szellőzést biztosítaniuk kellett volna. Álláspontja szerint ő úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem értékelte kellőképpen azt, hogy a felperesek kötelezettsége volt a karbantartás szükségességére vonatkozó megfelelő tájékoztatás, amit elmulasztottak. Hangsúlyozta, hogy a perbeli ingatlantól 350 km-re lakik, ezért úgy állapodott meg a felperesekkel, hogy a karbantartást ők végeztetik el, a költségek elszámolása mellett. A korábban szükségessé vált javítást így is végezték. Életszerűtlennek minősítette azt az elvárást, hogy a bérbeadó 350 km-es távolságból járjon a lakás rendeltetésszerű használatát ellenőrizni. Külön sérelmezte az egyetemleges kártérítési felelősség megállapítását, álláspontja szerint ugyanis különböző tényezők különböző mértékben hatottak közre a kár bekövetkezésében, a felelősség mértékének megállapítása ezért nélkülözhetetlen. Amennyiben ennek megállapítása elmarad, az újabb pert eredményez majd az alperesek között. A kiegészítő közbenső és részítélettel szembeni fellebbezésében arra hivatkozott,

hogy a felperesek annak ellenére használták a gázbojlert, hogy annak nem megfelelő működéséről tudomással bírtak, és az I. rendű alperest erről nem értesítették. Álláspontja szerint ezzel 100 %-os mértékben hatottak közre a baleset bekövetkezésében.

A II. rendű alperes fellebbezésében a kiegészített közbenső és részítelet megváltoztatását, a kereset vele szemben történő elutasítását kérte. Azért támadta az elsőfokú bíróság döntését, mert a társasház karbantartási és felújítási kötelezettségének szükségességét, illetve annak elmulasztását állapította meg. Előadta, hogy a baleset időpontjában a kéménnyel kapcsolatos azonnali felújítási, karbantartási kötelezettség a társasházat nem terhelte, míg a gázkészülékek cseréje és a készülékek karbantartása nem a társasház, hanem az egyes albetétek tulajdonosainak és használóinak a kötelessége volt. Kiemelte, hogy a III. rendű alperes még a per során is olyan előadásokat tett, miszerint nem terhelte azonnali intézkedési kötelezettség a társasház kéményeivel összefüggésben. Ebből azt a következtetést vonta le, hogy a társasház alappal volt abban a hiszemben, hogy a gyűjtőkémény megfelelően működik. Hangsúlyozta azt is, hogy a III. rendű alperes a baleset bekövetkezését követően a másik három hasonló gyűjtőkéményt nem minősítette használatra alkalmatlannak. A kiegészített közbenső és részítelet elleni fellebbezésében arra hivatkozott, hogy szakértői módszerekkel nem lehetett meghatározni, hogy a hőtechnikai, illetve meteorológiai tényezők kedvezőtlen egybeeséséből melyik milyen mértékben járult hozzá a kár bekövetkezéséhez, ezért azok szerepét 50-50 %-osnak - az egészhez viszonyítva 12,5-12,5 %-osnak - kell tekinteni. Kiemelte, hogy az adott időjárási körülményeket nem lehet az alperesek terhére róni, ez elháríthatatlan külső oknak minősül, ez alapján az alperesek kártérítési felelősségét nem lehet megállapítani. A felperesi közrehatást és az időjárási körülményeket figyelembe véve az alperesek együttes kártérítési felelősségét csupán 75 %-ban lehetett volna megállapítani.

A III. rendű alperes fellebbezésében ugyancsak a közbenső és részítelet megváltoztatását, a kereset vele szemben történő elutasítását kérte. Annak megállapítása miatt támadta az elsőfokú bíróság döntését, hogy elmulasztotta a szükséges intézkedés megtételét. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem jelölte meg azt a jogszabályhelyet, amely intézkedési kötelezettséget írt volna elő a III. rendű alperes terhére. Kiemelte, hogy a III. rendű alperes tevékenysége kizárólag a kémény és tartozékainak műszaki felülvizsgálatára, ellenőrzésére, tisztítására terjed ki, így magának a tüzelőberendezésnek az ellenőrzése, elővizsgálata nem tartozik a feladatkörébe. A kémény és tartozékainak ellenőrzés körében a feladatát ellátta, amit a szakértői vélemény állapít meg, mely szerint a gyűjtőkémény műszaki állapota üzemeltetés szempontjából megfelelő volt. Ez alapján az elsőfokú bíróságnak azt a következtetést kellett volna levonnia, hogy a III. rendű alperest a baleset bekövetkezéséért nem terheli felelősség. Előadta, hogy feladatkörén túlterjeszkedve igyekezett mindent megtenni a balesetek vagy tragédiák elkerülése érdekében, ezért szakmai megfontolásból kereste meg a korábbi tulajdonost, a M. H.-et, jelezve a problémát és a megoldás módját. Ebből azonban nem lehet a felelősségét levezetni.

A felperesek fellebbezési ellenkérelme a kiegészített közbenső és részítelet helybenhagyására irányult.

Fellebbezés hiányában a Pp. 228. § (4) bekezdése értelmében az első fokú kiegészített közbenső és részíteletnek a keresetet a IV. rendű alperessel szemben elutasító rendelkezése jogerőre emelkedett.

A Fővárosi Ítéltábla megállapította, hogy a fellebbezések nem megalapozottak.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, az irányadó jogszabályok helyes alkalmazásával helytállóan hozta meg érdemi döntését is. Ezért a Fővárosi Ítéltábla azzal a kiegészítéssel, hogy az I-III. rendű alperesek kártérítési felelősségének egyetemlegessége a Ptk. 344. § (1) bekezdésén alapul, az első fokú kiegészített közbenső és részíteletet a Pp. 254. § (3) bekezdése alapján, helyes indokaira utalással helybenhagyta. A fellebbezésekben előadottakra figyelemmel az alábbiakat emeli ki a másodfokú bíróság:

A I. rendű alperes felelőssége szempontjából nincs ügydöntő jelentősége annak, hogy a fürdőszoba szellőzésének megszüntetéséről, illetve a gázbojler füstcsövének szabálytalan csőidomokból, hézagosan történő összeszereléséről az eladótól nem szerzett tudomást. Alaptanul hivatkozott arra is az I. rendű alperes a fellebbezésében, hogy ezeket a hiányosságokat a bérbeadáskor sem észlelte, továbbá a szellőzés hiányáról nem volt tudomása. Egyszerű szemrevételezéssel észlelhető a szellőző nyílások hiánya, továbbá az is, hogy a kémény csatlakozóhüvely mérete nem igazodik a füstcső méretéhez. A szabálytalan méretű csőidomok illesztési hézagainál távozó égésterméknek is látható nyomai kellett hogy legyenek. Önmagában az sem mentesíti az I. rendű alperest a felelősség alól, hogy a III. rendű alperes téves tartalmú ellenőrzési jegyzőkönyvet adott ki részére, mind a füstelvezetés, mind a szellőzés megfelelőségéről.

A másodfokú bíróság az I. rendű alperessel ellentétben nem értékelte az első fokú határozat hiányosságaként azt a körülményt, miszerint a káresemény bekövetkezését közvetlenül kiváltó okot nem határozta meg. Az elsőfokú bíróság a perben rendelkezésre álló adatok okszerű mérlegelésével együttes kiváltó okként jelölte meg a megfelelő szellőzés hiányát, a gázkészülék elhasznált műszaki állapotát, a füstelvezetés elégtelenségét, a kémény hiányosságait, valamint a meteorológiai viszonyokat. A szakvélemények és a szakértő tanúk kihallgatása alapján egyértelműen megállapítható volt, hogy az áramlástan, illetve meteorológiai körülmények együttes kedvezőtlen alakulása a perbelihez hasonló balesetet bármikor kiválthatott. Ezért aggálytalanul megállapítható, hogy az I. rendű alperes terhére eső, említett hiányosságok szerepet játszottak a kár bekövetkezésében. Éppen erre figyelemmel sérelmezte alaptanul az I. rendű alperes a fellebbezésében az I-III. rendű alperesek kártérítési felelősségének egyetemlegességét. A Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint a Ptk. 344. § (3) bekezdése alapján azért nem volt lehetőség az egyetemleges marasztalás mellőzésére, mert a közös károkozók közrehatásának arányát alapvetően egymás között kell tisztázni. Ennek felderítése az eljárás további elhúzódásához, ezáltal a

kár megtérítésének tetemes késleltetéséhez vezetett volna. Emellett a felperesi közrehatás nem volt olyan súlyú, amely indokoltá tette volna az egyetemlegesség mellőzését.

Az I. rendű alperes helyesen hivatkozott arra, hogy a felperest terhelte a gázkészülék észlelt hiányosságával kapcsolatos értesítési kötelezettség, amelynek elmulasztása közrehatott a kár bekövetkezésében. Tévesen helyezkedett azonban arra az álláspontra, hogy ez a felperesi mulasztás volt kizárólagosan a kár bekövetkezésének az oka. A Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló peradatok Pp. 206. §-án alapuló, okszerű mérlegelésével határozta meg a felperesi közrehatás arányát. Ezért a mérlegeléssel megállapított közrehatási arány megváltoztatására nem látott eljárásjogi lehetőséget.

Nem találta megalapozottnak az I. rendű alperes azon álláspontját sem a másodfokú bíróság, mely szerint nem várható el tőle, hogy 350 km-es távolságból tegyen eleget a bérlemény ellenőrzési kötelezettségének. Az Ltv. nem tesz különbséget a bérbeadók között az őket terhelő kötelezettségek tekintetében aszerint, hogy az állandó lakóhelyük megegyezik-e a bérbe adott ingatlan fekvésével, vagy attól jelentős távolságra található. A bérbeadó nem kizárólag személyesen, hanem meghatalmazott útján is eleget tehet kötelezettségeinek, amely lehetőség az I. rendű alperesnek is a rendelkezésére állt.

A II. rendű alperes alaptalanul támadta fellebbezésével az elsőfokú bíróságnak azt a megállapítását, mely szerint elmulasztotta a karbantartási, illetve felújítási kötelezettségét. Az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló szakvélemények és a szakértő tanúk vallomása alapján helyesen állapította meg, hogy a perbeli gyújtókémény agyonterhelt volt, és a rákötések nem feleltek meg a hatályos szabványnak. Helyesen mutatott rá az elsőfokú bíróság, hogy a társasháztól elvárható magatartás a szabálytalan bekötések megszüntetése, és a kémény megfelelő műszaki állapotra hozatalát eredményező felújítás elvégzése lett volna.

Minden alapot nélkülöz a II. rendű alperes százalékos levezetése az időjárási-meteorológiai körülmények közrehatását tekintve. Arra helyesen mutatott rá, hogy az időjárási viszonyok alakulása nem róható a társasház terhére. Azonban a szakvélemény alapján megállapítható, hogy önmagában az időjárási viszonyok kedvezőtlen alakulása a kémény kedvezőtlen áramlástanai viszonyai, valamint az I. rendű alperes felelőssége körében részletezett hiányosságok nélkül nem eredményezték volna a baleset bekövetkezését. Ha tehát az I. és II. rendű alperesek megszüntették volna azokat a hiányosságokat, amelyek az időjárási viszonyok kedvezőtlen alakulásával együtt hatásban életveszélyes helyzet kialakulásához vezettek, úgy a kár sem következett volna be. Ezáltal nem látott az ítéltábla jogi lehetőséget a felperesi közrehatást meghaladóan az alperesek kártérítési felelősségének mérséklésére.

A III. rendű alperes tévesen sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem jelölte meg az intézkedési köteleességét előíró jogszabályt. A közbenső és részítéletben az elsőfokú bíróság a 27/1996. BM rendelet 9. § (helyesen 10. §) (4) és (5) bekezdésében írt intézkedés elmulasztását értékelte a III. rendű alperes terhére. Megállapította, hogy még 1992-ben teljesítette ugyan a BM rendelet 10. § (3) bekezdése szerinti írásbeli értesítési kötelezettségét, 2000-től kezdődően azonban - bár évente észlelte a kifogásolt helyzet változatlanosságát - sem a (4), sem az (5) bekezdés szerinti értesítési kötelezettségének nem tett eleget. Ezért tévesen hivatkozott arra a III. rendű alperes, hogy az ellenőrzési kötelezettségének eleget tett. Az ellenőrzés formális elvégzése önmagában nem mentesíti a III. rendű alperest a kártérítési felelősség alól, csupán abban az esetben lett volna jogszerű az eljárása, amennyiben a továbbra is észlelt hiányosságokra figyelemmel a szükséges intézkedéseket meg is teszi.

Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróság teljes egészében osztotta az elsőfokú bíróságnak a kereset jogalapja tekintetében elfoglalt álláspontját. Mivel a kár összecszerűsége tekintetében további bizonyítást kell lefolytatni, a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 253. § (4) bekezdése alapján az iratokat megküldte az elsőfokú bíróságnak.

Budapest, 2007. február 14.

Dr. Molnár Ambrus s. k. a tanács elnöke Dr. Németh László s. k. előadó bíró Dr. Merőtey Anikó s. k. bíró

Fővárosi Ítéltábla  
6.Pf.20.907/2008/6.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN !

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Albrechtné dr. Fejes Ibolya ügyvéd által képviselt I. rendű, II. rendű felpereseknek, a dr. Szabó Katalin ügyvéd által képviselt I. rendű, a dr. Gyalog András ügyvéd által képviselt Társasház Közössége II. rendű, a dr. Nyuli Lajos ügyvéd által képviselt III. rendű alperesek ellen, az alperesek pernyertessége érdekében fellépő dr. Garzsik Ágnes ügyvéd által képviselt, Biztosító Részvénytársaság I. rendű alperesi beavatkozó, a Havasi és Karczub Ügyvédi Iroda által képviselt Biztosító Zártkörűen működő Részvénytársaság III. rendű alperesi beavatkozó közreműködése mellett, kártérítés megfizetése iránt indított perében, a Fejér Megyei Bíróság 2008. március 26. napján meghozott, 5.P.20.389/2004/113. számú ítélete ellen, a felperes

részéről 117., míg az I. rendű alperes részéről 118. és 121., valamint a II. rendű részéről 119. és 122. sorszám alatt előterjesztett fellebbezések folytán, meghozta a következő

### í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel meg nem támadott részét nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit pedig részben megváltoztatja, és az I. rendű felperes nem vagyoni kártérítését 7.000.000 (hétmillió) forintra és annak első fokú ítélet szerinti kamataira felemeli, míg jövedelempótló járadékát 2009. január 1-től kezdődően havi 77.890 (hetvenhétezer-nyolcszázkilencven) forintra, a lejárt járadékát 3.390.195 (hárommillió-háromszázkilencvenezer-százkilencvenöt) forintra és annak 2006. április 15-től járó kamataira leszállítja. A III. rendű alperes illetéktérítésre kötelezését mellőzi, míg az I. és II. rendű alpereseket egyetemlegesen terhelő kereseti illeték összegét 628.350 (hatszázhuszonnyolcezer-háromszázötven) forintra leszállítja. Egyebekben az első fokú ítéletet helybenhagyja.

Egyetemlegesen kötelezi az I. és II. rendű alpereseket, hogy fizessenek meg a felpereseknek 15 nap alatt 120.000 (százhuszezer) forint másodfokú részperkötséget és térítsenek meg az államnak 624.120 (hatszázhuszonnégyezer-százhusz) forint fellebbezési eljárási illetéket, míg a további 45.260 (negyvenötezer-kettőszázhatvan) forint fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

### I n d o k o l á s

A felperesek keresetüket arra alapították, hogy az alperestől bérelt lakásuk fürdőszobájában, az ott elhelyezett földgáz üzemű vízmelegítő hiányosságai következtében, az I. rendű felperes széndioxid-mérgezést szenvedett el. Kérelmük az ebből származó vagyoni és nem vagyoni káruk megtérítésére irányult. Az I-III. rendű alperesek ezzel összefüggő kártérítési felelősségének fennállását, valamint a felperesek 12,5 %-os közrehatását a per során hozott jogerős közbenső ítélet már megállapította.

Az elsőfokú bíróság a kártérítés összegére folytatott eljárás eredményeként hozott ítéletével arra kötelezte az I-III. rendű alpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg az I. rendű felperesnek 12.071.214 Ft-ot, és ennek kamatait, továbbá 2008. április 1-től kezdődően havi 133.023 Ft járadékot és 699.226 Ft perkötséget, míg a II. rendű felperesnek 2.500.000 Ft-ot és ennek kamatait, továbbá 149.940 Ft perkötséget. Az ezt meghaladó keresetet elutasította, továbbá rendelkezett a le

nem rótt kereseti illeték és az állam által előlegezett költség megtérítéséről. Tényként állapította meg, hogy az I. rendű felperes szénmonoxid-mérgezés következtében kiterjedt diffúz oxigén-hiányos agyi károsodást szenvedett és agyvizenyő alakult ki nála. 2002. október 12-től november 27-ig, majd 2002. december 5-től 2003. február 3-ig kórházban kezelték. Kórházi tartózkodása alatt elsősorban az öltözködésben és a mozgásban részleges ápolásra szorult. Jelenleg ápolásra, gondozásra nem szorul, önálló életvezetésre azonban nem alkalmas. Kórházi gyógykezelését követően csupán az egyszerű háztartási tevékenység önálló elvégzésére képes, a bonyolultabb, több munkafolyamatból álló vagy a mozgások összerendezését igénylő tevékenységek ellátásában a II. rendű felperes segítségére szorul. A szénmonoxid-mérgezést követően súlyos, kóros mértékű szellemi leépülés, főképp a kongnitív funkciókat érintő súlyos értelmi fogyatékoság, szorongás, organikus eredetű személyiség- és viselkedés zavara, számolási, olvasási, írási, rajzolási, tájékozódási, tanulási és mozgászavar alakult ki nála. A balesetre visszavezethető munkaképesség csökkenése előbb 100 %-os, majd 2004. december 13-tól, jelenleg is 67 %-os mértékű. Állapota véglegesnek tekinthető. A baleset időpontjában végzős középiskolai tanuló volt, jó tanulmányi eredményekkel rendelkezett. 2003-ban tett volna érettségi vizsgát, továbbá angol nyelvvizsgát. A baleset után tanulmányait folytatta, a 2005-2006-os tanévben elvégezte az iskolát a közgazdasági szakmai csoportban, azonban érettségi bizonyítványt nem szerzett, mivel informatika tárgyból nem tudott leérettségizni. Az érettségi megszerzése után adminisztratív munkakörben tudott volna elhelyezkedni. A balesetet megelőzően életvidám, társaságot kedvelő volt, azt követően azonban befelé forduló, lehangolt lett, egy kivételével elveszítette barátait és korábbi párkapcsolata is megszűnt. A II. rendű felperes életvitele gyermeke balesete következtében jelentős mértékben megváltozott, mivel az I. rendű felperes állandó támogatásra szorul, emiatt a II. rendű felperes tartós párkapcsolatot nem is alakított ki.

Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel érintett egyes kereseti kérelmek tekintetében a következőkkel indokolta döntését: A háztartási kisegítő költségeit a felperesek módosított keresetükben nem a II. rendű felperes, hanem az I. rendű felperes kárigényeként határozták meg. Az I. rendű felperes arra hivatkozott, hogy a balesetet követően a háztartás vezetésében nem tudja a korábbiaknak megfelelő segítséget nyújtani az édesanyjának, a II. rendű felperesnek. A többletfeladat a II. rendű felperesnél jelentkezett, ezért ennek többletköltségét ő követelhetné az alperesektől, emiatt ezt az igényt az I. rendű felperes saját jogán nem érvényesítheti. Az I. rendű felperesnek a korábbi tanulmányi eredményeire figyelemmel minden esélye megvolt arra, hogy közgazdasági szakmai csoportban sikeres érettségi vizsgát tegyen és az érettségi bizonyítvány megszerzését követően adminisztratív munkakörben helyezkedjen el. A Szociális és Munkaügyi Minisztérium által a gazdasági és pénzügyi ügyintézői fizetésekről közölt adatok alkalmasak az I. rendű felperes jövedelemvesztésének meghatározására. Lakóhelyének foglalkoztatottsága meghaladja az országos átlagot, ezért minden bizonnyal találhatott volna munkát. Az I. rendű felperes a kezdő- és gyakorlott jövedelmét figyelembe véve keresetében helyesen határozta meg az átlagbért, és a

bruttó munkabérből helytállóan vonta le a munkavállalót terhelő járulékokat és mellőzte a jövedelemadó levonását. Mindezek alapján az I. rendű felperest az érettségi vizsga letételétől 2008. március 31-ig - levonva a rokkant nyugdíj összegét - összesen 6.996.604 Ft keresetveszteség érte, 2008. április 1-től kezdődően pedig havi 133.023 Ft-ot tesz ki a keresetvesztesége. Az I. rendű felperes nem vagyoni kártérítésének meghatározásánál figyelembe kellett venni, hogy a balesetkor 18 éves volt, érettségi előtt állt, a továbbtanulás esélyét elvesztette. Egészségkárosodása miatt a megszerezhető középiskolai végzettségének megfelelő elhelyezkedésre sincs esélye. A balesettel összefüggésben súlyos, kóros mértékű szellemi leépülés, főként a kongnitív funkciókat érintő súlyos értelmi fogyatékos állapot állapítható meg nála. Baráti társasága egy személyt leszámítva nem tartja vele a kapcsolatot, párkapcsolata is megszűnt, és kerüli is újabb párkapcsolat létesítését. A korábban életvidám I. rendű felperes visszahúzódóvá vált. 2004. december 13-ig 100 %-os, jelenleg 67 %-os mértékű a munkaképesség csökkenése, amiben érdemi javulás nem várható, életvezetésre csak segítséggel képes. Mindezek miatt életminősége jelentős mértékben romlott, aminek kompenzálására a balesetkori ár- és értékviszonyok alapulvételével 5.000.000 Ft alkalmas. A II. rendű felperes nem vagyoni kártérítési igénye azért részben megalapozott, mert az I. rendű felperes balesete miatt életvitele hátrányosan megváltozott, az I. rendű felperes támogatására, a róla való gondoskodásra rendezkedett be. Emiatt párkapcsolatot fenntartani nem tud, csak részben tud önálló életvitelt folytatni. Ugyanakkor nem mutatható ki nála olyan kóros mértékű pszichés elváltozás, amely kezelést igényelne. Mindezekkel a nem vagyoni hátrányokkal 2.500.000 Ft-os kártérítés áll arányban. Az alperesek a Ptk. 344. § (1) bekezdése alapján egyetemlegesen kötelesek a kártérítés megfizetésére, és a Ptk. 301. §-a alapján kamatfizetésre is kötelesek.

Az ítélet ellen az I. rendű felperes, az I. és II. rendű alperes terjesztett elő fellebbezést. Az I. rendű felperes az ítélet részbeni megváltoztatását, havi járadékának 5.000 Ft-tal, nem vagyoni kártérítésének 2.000.000 Ft-tal történő felemelését kérte. Annak megállapítása miatt támadta az elsőfokú bíróság döntését, hogy a háztartási kisegítés többletköltségét saját jogán nem érvényesíthette. Hivatkozott arra, hogy az egységes bírói gyakorlat értelmében a károkozónak meg kell térítenie a családtag által szívességből végzett munka ellenértékét, mivel a szívességből végzett munka nem teheti kedvezőbbé a károkozó helyzetét. Ilyen esetben e munkák ellenértékének megtérítése annak javára indokolt, aki munkaerejét a háztartásban hasznosította. A nem vagyoni kártérítésre vonatkozó rendelkezést azért kifogásolta, mert álláspontja szerint - közrehatását figyelembe véve is - a keresetben megjelölt 7.000.000 Ft alkalmas az általa elszenvedett súlyos egészségkárosodás hátrányos hatásai kiegyenlítésére. Kiemelte, hogy önálló életvezetésre nem alkalmas, terveit céljait megvalósítani nem tudja, lehetőségei beszűkültek és kapcsolatai is szinte teljes mértékben megszűntek.

Az I. rendű alperes az első fokú ítélet részbeni megváltoztatásával az I. rendű felperes baleseti járadékigényének teljes elutasítását és a II. rendű felperes nem vagyoni kártérítésének 500.000 Ft-ra történő leszállítását kérte. Tartalmilag méltányosságból kérte a baleseti járadék alóli mentesítését. E kérelmét azzal

indokolta, hogy az magában foglalja személyi jövedelemadót is, amelyet adózott jövedelméből lenne köteles megfizetni. Másodlagosan azért kérte a 2003-2007. évre meghatározott, lejárt keresetveszteség leszállítását, mert az elsőfokú bíróság ebben az időszakban a felperesek közrehatását figyelmen kívül hagyta, emellett kifogásolta a keresetveszteség mértékének kiszámításánál alapul vett kereseti adatokat is. Előadta, hogy a felperesek nem bizonyították közokirattal, hogy az I. rendű felperes milyen szakképzettséget szerzett volna, ezáltal a gazdasági ügyintéző, pénzügyi ügyintéző bruttó fizetésére vonatkozó adatok nem vehetők figyelembe. Arra is hivatkozott, hogy a szakközépiskolát végzett pályakezdők körében 11 %-os volt a munkanélküliség, amiből következően az I. rendű felperes nem tudott volna automatikusan elhelyezkedni. Álláspontja szerint az átlagos kereseti adatokból sem lehet kiindulni, mivel kezdőként az I. rendű felperes kevesebb bért érhetett volna el, ezért 2003. augusztus 1. és 2005. augusztus 9. között legfeljebb a minimálbér összege vehető figyelembe. Előadta, hogy 2003-tól 2006. augusztus 31-ig 13,5 % helyett 14 % járulékkal kell csökkenteni a járadékot. Sérelmezte továbbá, hogy az elsőfokú bíróság az I. rendű felperes részére fizetett gyermektartásdíj mértékét figyelmen kívül hagyta. A II. rendű felperes nem vagyoni kártérítését eltúlzottnak minősítette a balesetkori ár- és értékviszonyok figyelembevételével, mivel azoknak álláspontja szerint 500.000 Ft kártérítés felel meg. Másodlagosan a kamatfizetés mellőzését kérte.

A II. rendű alperes az ítélet részbeni megváltoztatását, a kereset teljes elutasítását kérte. Azért támadta az elsőfokú bíróság ítéletét, mert az I. rendű felperes által megszerezhető szakképesítés felderítése nélkül kötelezte keresetveszteség megtérítésére. Kiemelte, hogy ennek pontos ismerete nélkül a jövedelemveszteség meghatározására sincs lehetőség, továbbá a felperes azt sem igazolta, hogy rendelkezett volna álláshellyel. Emellett kifogásolta, hogy az alapul vett kereseti tájékoztatás sem tartalmazza, hogy szakképesítésen vagy FEOR besoroláson alapuló adatokat közölt. Emellett rámutatott, hogy a pályakezdő szakemberek fizetése a közölt átlagnál alacsonyabb, a minimálbérhez közeli. Egyebekben is vitatta az adatközlés helytállóságát, mivel a gyakorlati tapasztalat szerint a kezdő és néhány éves gyakorlattal rendelkező, 20-21 éves munkavállalók jövedelme között nincs ekkora különbség. Az I. rendű felperes által elszenvedett nem vagyoni károsodással a káreseménykori ár- és értékviszonyok alapján nem áll arányban az 5.000.000 Ft kártérítés. Hangsúlyozta, hogy az orvosszakértői vélemény szerint pszichés állapotában, megfelelő tréning mellett javulás várható, és nem zárható ki a teljesen önálló életvitelre való későbbi alkalmassága sem. Ugyancsak nem zárta ki a kognitív funkció javulását a pszichológus szakértői vélemény sem. Emellett a felperes valamilyen szakma, egyszerű munka elsajátítására képes, ami hozzásegíti az önálló életvitelhez is. A közrehatásra is figyelemmel ilyen mértékű nem vagyoni kártérítést hasonló jellegű sérülések esetében nem állapított meg a bíróság a perbeli időszakban bekövetkezett károsodások esetén. Másodlagosan a nem vagyoni kártérítésnek a 2.000.000 Ft-ra történő leszállítását kérte. A II. rendű felperes nem vagyoni kártérítését azért sérelmezte, mert azáltal, hogy nem jelentkeztek olyan kóros mértékű pszichés tünetek, amelyek kezelést igényelnek, nem következett be olyan életminőség romlás, amely a nem vagyoni kárpótlást tenne szükségessé, másodlagosan a nem vagyoni kártérítés mértékét 500.000 Ft-ra kérte leszállítani.

A felperesek, valamint I. és II. rendű alperesek fellebbezési ellenkérelme az első fokú ítélet helybenhagyására irányult, az ellenérdekű fél fellebbezésével érintett körben, míg a III. rendű alperes és a beavatkozók ellenkérelmet nem terjesztettek elő.

A Pp. 228. § (4) bekezdése alapján jogerőre emelkedett az első fokú ítéletnek az alpereseket egyetemlegesen marasztaló rendelkezése 8.310 Ft, az I. rendű felperes keresetét elutasító rendelkezés 599.756 Ft és havi 5.000 Ft járadék, a II. rendű felperes keresetét elutasító rendelkezése pedig 500.000 Ft erejéig.

A Fővárosi Ítéltábla megállapította, hogy mind az I. rendű felperes, mind az alperesek fellebbezése részben magalapozott.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, az abból levont jogi következtetéseivel azonban az ítéltábla nem értett maradéktalanul egyet.

#### I. Háztartási kisegítő költségei

A Pp. 3. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a bíróság a polgári ügyek körében felmerült jogvitát erre irányuló kérelem esetén bírálja el. Ilyen kérelmet - ha törvény eltérően nem rendelkezik - csak a vitában érdekelt fél terjeszthet elő.

A Ptk. 339. § (1) bekezdés értelmében aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentessül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. A Ptk. 355. § (1) bekezdése, pedig előírja, hogy a kárért felelős személy köteles az eredeti állapotot helyreállítani, ha pedig az nem lehetséges, vagy a károsult azt alapos okból nem kívánja, köteles a károsult vagyoni és nem vagyoni kárát megtéríteni.

A törvény idézett rendelkezéseinek az egybevetése alapján megállapítható, hogy a kártérítési felelősségnek az anyagi jogi szabályai mindig a károsulttal, mint kártérítésre jogosulttal szemben fennálló kártérítési felelősséget írnak elő, amellyel összhangban az eljárásjog a kár megtérítésében érdekelt károsultat ruházta fel a megtérítésére irányuló eljárás kezdeményezésének jogával. Ezért mind a Ptk. 339. § (1) bekezdéséből, mind a Ptk. 355. § (1) bekezdéséből az a következtetés vonható le, hogy a károkozó azokat a károkat köteles megtéríteni, amelyek a károsultnál merültek fel. Ebből az következik, hogy az egyes károkat az a felperesek érvényesíthetik az alperesekkel szemben, akinél az ténylegesen felmerült. Az I. rendű felperes a baleset idején nem vezetett önálló háztartást, édesanyja, a II. rendű alperes háztartásában lakott. A háztartási kisegítő költségei iránti igényével kapcsolatban azt adta elő, hogy balesetét követően nem tud a korábbiaknak megfelelő segítséget nyújtani a háztartás vezetésében a II. rendű felperesnek. Mindezek alapján helyesen vonta le az elsőfokú bíróság azt a következtetést, hogy a többletfeladat - ezáltal az esetleges többletköltség is - a II. rendű felperesnél jelentkezett. Emiatt háztartási kisegítő költségei érvényesítésére nem az I. rendű,

hanem a II. rendű felperes rendelkezik aktív perbeli legitimációval. Ezért az elsőfokú bíróság jogszabálysértés nélkül utasította el e körben az I. rendű felperes keresetét.

## II. Baleseti járadék alóli mentesítés méltányosságból

A továbbiakban, az első fokú ítélet felülbírálata során abból kellett kiindulni, hogy az I-III. rendű alperesek kártérítési felelősségének fennállása, valamint a felperesek közrehatásának aránya kérdéseiben korábban jogerős közbenső ítélet született, ezért ezek a Pp. 229. § (1) bekezdésének tiltó rendelkezései folytán a per jelen szakaszában már nem voltak sem vitássá tehetők, sem pedig felülbírálhatók.

Az I. rendű alperes fellebbezésében - egyebek mellett - a járadékként fizetendő kártérítés közterheire hivatkozva, lényegében méltányosságból kérte a járadékfizetés alóli mentesítését. A járadékfizetési kötelezettség azonban olyan jogalapi kérdés, amely a közbenső ítélettel már jogerősen elbírálásra került. Ezért a kereset összecszerűségének vizsgálata keretében, az I. rendű alperes kártérítési felelőssége fennállásának és terjedelmének ismételt vizsgálatára már nem volt eljárásjogi lehetőség.

## III. Személyi jövedelemadó a baleseti járadékban

A Ptk. 355. § (1) bekezdése értelmében a kárért felelős személy köteles az eredeti állapotot helyreállítani, ha pedig az nem lehetséges, vagy a károsult azt alapos okból nem kívánja, köteles a károsult vagyoni és nem vagyoni kárát megtéríteni.

A törvény idézett rendelkezéséből következően a károkozó, kártérítési kötelezettségének teljesítésével olyan helyzetet köteles teremteni, mint ha a kár be sem következett volna. Ezért az I. rendű felperesnek fizetendő tartást pótló járadék tekintetében olyan kötelezettség hárul rá, hogy a károsultat a kártérítéssel juttassa a munkaviszony alapján elérhető keresményével azonos mértékű nettó jövedelemhez. Alaptalanul sérelmezte tehát az I. rendű alperes, hogy őt az elsőfokú bíróság a jövedelempótló járadék személyi jövedelemadóval növelt összegének megfizetésére kötelezte, amelyet adózott jövedelméből kell teljesítenie. Az I. rendű felperes ugyanis a jövedelempótló járadék után személyi jövedelemadó fizetésére köteles. Ezért ahhoz, hogy a kártérítésből az elmaradt keresetének megfelelő összeget megtarthassa, annak az általa fizetendő jövedelemadó összegét is magában kell foglalnia. Nem változtat ezen az sem, hogy a károkozók egyike - magánszemélyként - adózott jövedelméből köteles megfizetni a kártérítést.

## IV. A baleseti járadék számításának elvei

A Ptk. 357. §-a a balesetet szenvedett személy keresetvesztése (jövedelemkiesése) számításának különböző eseteit szabályozza. Az (1) bekezdés értelmében azt általában a balesetet megelőző egy évben elért rendszeres kereset (jövedelem) havi átlaga alapján kell meghatározni.

A (3) bekezdés szerint, ha az az (1) bekezdés alapján nem állapítható meg, annak meghatározásánál az azonos vagy hasonló munkát munkaviszony (tagsági viszony) alapján végző személyek átlagos havi keresete az irányadó.

A (4) bekezdés előírja, hogy a keresetvesztesség (jövedelem-kiesés) megállapításánál figyelembe kell venni azt a jövőbeli változást is, amelynek meghatározott időpontban való bekövetkezésével már előre teljes bizonyossággal lehet számolni.

A Ptk. 359. § (1) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy ha a kár mértéke - akár csak részben - pontosan nem számítható ki, a bíróság a károkozásért felelős személyt olyan összegű általános kártérítés megfizetésére kötelezheti, amely a károsult teljes anyagi kárpótlására alkalmas.

A Fővárosi Ítéltábla az I. rendű felperest megillető keresetpótló járadék összegének meghatározása szempontjából kiemelkedően fontos tényállási elemnek tekintette, miszerint a baleset idején az I. rendű felperes 12. évfolyamos szakközépiskolai tanuló volt. Addig folytatott tanulmányai alapján, a baleset hiányában érettségi vizsgát, valamint középfokú angol nyelvvizsgát tehetett volna, amellyel lehetősége nyílt volna arra, hogy pénzügyi adminisztratív munkakörben, irodákban, pénzügyintézetekben, oktatási intézményekben helyezkedhessen el. A lefolytatott bizonyítási eljárás adatai alapján aggálytalanul megállapítható, hogy e lehetőségektől az a baleset fosztotta meg, amelynek anyagi következményeivel kapcsolatban, a jogerős közbenső ítélet szerint az I-III. rendű alpereseket kártérítési felelősség terheli.

A felperes most leírt és a baleset következtében előállt helyzetéből - érettségi előtt álló tanulói jogviszonyából - következően az ő javára, a Ptk. 357. § (1)-(4) bekezdéseiben írt feltételek egyike sem vizsgálható. Középiskolai tanulóként ugyanis fogalmilag kizárt, hogy a bíróság az ő, vagy a vele azonos tevékenységet folytató tanulóknak az előző évben elért, vagy a baleset idején fennállott jövedelmét vizsgálhassa. Emellett olyan megállapítás sem tehető, hogy valamely elhelyezkedési lehetőségre, vagy jövedelemre a jövőben a Ptk. 357. § (4) bekezdésében írt teljes bizonyossággal számíthatott volna. Ugyanakkor aggálytalanul megállapítható, hogy tanulmányai befejezésével reális esélye lett volna arra, hogy a fent leírt képzettségének megfelelő munkakörben elhelyezkedhessen és ott végzett munkájával saját megélhetését biztosíthassa. Ebből okszerűen következik, hogy amióta érettségi vizsgát tehetett volna, azóta őt folyamatosan, jövedelem-kiesésben jelentkező kár éri. Az I. rendű felperes baleset folytán előállt élethelyzetének a természetéből, lényeges tulajdonságából eredően azonban az közvetlenül nem vizsgálható, hogy konkrétan mely munkáltatónál, milyen munkakörben és milyen jövedelemi viszonyok között lett volna foglalkoztatható. Mindebből okszerűen következik, hogy az csak a Ptk. 359. § (1) bekezdése által meghatározott általános kártérítés szabályai szerint volt kimunkálható.

Ugyanakkor az I. rendű felperes részére megítélt keresetpótló járadék összegének meghatározása során a másodfokú bíróság alaptalannak találta az alpereseknek az ellenkérelmében, valamint fellebbezésében írt azon védekezését, miszerint az I. rendű felperes szakközépiskolai tanulmányainak befejezése után, a baleset hiányában sem tudott volna elhelyezkedni. Bár kétségtől nem igazolta az I. rendű felperes, hogy munkaviszonyt létesíthetett volna, azonban ettől az fosztotta meg, hogy a balesetet olyan időpontban szenvedte el, amikor még tanulmányait nem fejezte be, a munkavállaláshoz szükséges képesítéssel nem rendelkezett, így előzetesen állást sem kereshetett. Ugyanakkor a várható és reálisan megszerezhető képesítésére, a lakóhelye körzetében adódó elhelyezkedési lehetőségekre figyelemmel, alappal feltételezhető, hogy 2003. augusztusától munkaviszonyba állhatott volna.

#### V. A baleseti járadék összege

Az általános kártérítés mértékének meghatározása során a Fővárosi Ítéltábla abból indult ki, miszerint az I. rendű felperes várható képzettségének megfelelő pénzügyi adminisztrátori munkakörben elérhető jövedelem összege - az első fokú bíróság által beszerzett minisztériumi kimutatások szerint is - igen szélsőséges eltérést mutat annak függvényében, hogy milyen munkáltatónál sikerül elhelyezkedni. Pénzügyi adminisztrátort ugyanis a legnagyobb bankok és a legkisebb önkormányzati iskolák egyaránt foglalkoztatnak, nyilvánvalóan egymástól lényegesen eltérő fizetésért. Az ebből számított átlagok ugyancsak magukon hordozzák e szélsőséges adatokat. Ezért ezeket a másodfokú bíróság ítéletének alapjául elfogadni nem tudta. Ehelyett a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 206. § (1) bekezdésében írt mérlegelési jogkörében eljárva úgy foglalt állást, hogy az I. rendű felperes kezdő munkavállalóként, adminisztratív munkakörben a minimálbérhez közeli jövedelmet érhetett volna el, amely a munkaviszonyban töltött évek számával nyilvánvalóan emelkedett volna. Ezért az ítéltábla mérlegeléssel, a 2003-2007. közötti időszakban a minimálbér 120 %-át, 2008-tól kezdődően pedig 150 %-át fogadta el a keresetpótló járadék kiszámítása alapjának. Így a minimálbért, a munkavállalót - 2003 és 2006 augusztus 31. között 13,5 %-ban, 2006. szeptember 1. és december 31. között 16 %-ban, 2007-től pedig 17 %-ban - terhelő járulékokat, valamint a felperesi közrehatást alapul véve az alábbiak szerint vette figyelembe az elérhető havi jövedelmet az I. rendű felperes javára: 2003-ban 45.413 Ft-ot, 2004-ben 49.046 Ft-ot, 2005-ben 51.770 Ft-ot, 2006 augusztusáig 56.766 Ft-ot, szeptembertől 55.760 Ft-ot, 2007-ben 57.083 Ft-ot, 2008. évben 75.167 Ft-ot, míg 2009. évtől 77.890 Ft-ot. Ez a 2003. augusztus 1. és 2008. december 31. napja közötti időszakban - a kifizetett 318.790 Ft rokkantsági járadékot levonva - összesen 3.390.195 Ft keresetvesztiséget eredményezett. Ezért a másodfokú bíróság az I. rendű felperest megillető lejárt járadékot erre az összegre, míg a folyamatos járadék összegét 77.890 Ft-ra szállította le. Az utóbbi folyósításának kezdő időpontját - a jogerős ítélet meghozatalának időpontjához igazítva - 2009. január 1. napján határozta meg, továbbá ehhez képest módosította a középarányos kamatfizetési kezdő időpontot is.

## VI. A gyermektartásdíj összegének figyelembe vétele

Ugyancsak alaptalanul sérelmezte a II. rendű alperes, hogy a gyermektartásdíjjal nem csökkentette a járadékot a bíróság. Az I. rendű felperes mint tartásra szoruló gyermek, a baleset időpontjában is részesült tartásdíjban, azt nem a balesetre figyelemmel kapta. A szülő által a balesettől független jogcímen teljesített szolgáltatást a károkozók javára nem lehet figyelembe venni, ezért ennek összegével a járadékot csökkenteni nem lehet. Ugyanakkor önálló jövedelemmel rendelkező nagykorú személyként az I. rendű felperest a gyermektartásdíj a baleset hiányában sem illette volna meg, ezért az a baleset bekövetkezése alapján fizetendő járadék összegének meghatározása során sem vehető figyelembe.

## VII. A nem vagyoni kártérítés kérdése

A Ptk. 355. §-ának a baleset bekövetkezésének idején hatályban volt (1) bekezdése értelmében a károkozó köteles megtéríteni a károsult vagyoni és nem vagyoni kárát.

A törvény idézett rendelkezésének alkalmazásához a Legfelsőbb Bíróság a Pfv.22.818/1998. számú ítéletében olyan iránymutatást adott, miszerint „a nem vagyoni kárpótlásnak az a rendeltetése, hogy segítse a károsultat életviszonyainak, életvitelének a károsító esemény következtében megváltozott körülményekhez igazodó kialakításában, s egyidejűleg biztosítsa a nem vagyoni hátrányból eredő nehézségek leküzdését, illetőleg más lehetőségek megteremtésével enyhítse azokat a tartós vagy súlyos hátrányokat, amelyek a károkozás folytán a károsultat érték”.

Az I. rendű felperest 18 éves életkorban érte olyan súlyos agyi károsodás, amelynek következtében középiskolai tanulmányai befejezését követően érettségi vizsga letételére, továbbtanulásra, tanulmányainak megfelelő munkakör betöltésére, de önálló életvitelre is képtelenné vált. Társas kapcsolatai is beszűkültek. A munkaképessége előbb 100 %, majd 67 %-os csökkenést szenvedett, a mindennapos, mások számára természetes élettevékenységek ellátása is nehézséget okoz számára. Alaptalanul hivatkozott arra a fellebbezésében a II. rendű alperes, hogy a baleset bekövetkezésének idején fennállt ár- és értékviszonyokkal nem áll arányban az 5.000.000 Ft kártérítés sem. Az ítélet tábla megítélése szerint az I. rendű felperes mindennapi életvitelének jelentős elnehezülése, életkilátásainak súlyos fokú romlása olyan mértékű nem vagyoni hátrányokat eredményezett, amelyeknek a kiegyenlítésére az akkori értékviszonyok alapul vételével, és a felperesi közrehatást is figyelembe véve, a keresettel érvényesített 7.000.000 Ft nem vagyoni kártérítés sem eltúlzott.

Ugyanakkor okszerűen mérlegelte az elsőfokú bíróság a II. rendű felperes nem vagyoni kártérítése körében irányadó körülményeket. A rendelkezésre álló

peradatokból helyesen vonta le azt a következtetést, hogy életkörülményei a balesettel összefüggésben jelentősen elnehezültek. Alappal remélhette, hogy tanulmányai befejeztével az I. rendű felperes önálló életet kezd, így az ő nevelése, gondozása terén helyzete könnyebbé válik, és idős korára az ő támogatására számíthat. Ezzel szemben a baleset miatt életét úgy kellett berendeznie, hogy azt szinte teljes mértékben leánya gondozása, segítése tölti ki, s végleg le kell mondania annak lehetőségéről, hogy rászorultsága esetén az I. rendű felperes támogatja. Az elsőfokú bíróság mindezeknek a helytálló értékelésével állapította meg a II. rendű felperes nem vagyoni hátrányaival arányban álló kártérítés mértékét is.

### VIII. Egyéb kérdések

A Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint a pernyertesség-pervesztesség aránya nem módosult olyan mértékben, ami a részperköltség megváltoztatását indokolta volna. Észlelte ugyanakkor, hogy az elsőfokú bíróság az illetékmentes III. rendű alperest is kereseti illeték térítésére kötelezte, ezért őt a Pp. 253. § (4) bekezdése alapján mentesítette az illeték megtérítése alól. A másodfokú bíróság a megváltozott marasztalásra és az alpereseket terhelő illeték téves kiszámítására is figyelemmel ennek összegét megváltoztatta.

Az I. rendű felperes fellebbezése túlnyomó részben sikerre vezetett, míg az I. és II. rendű alperesek fellebbezése nagyrészt sikertelen volt, ezáltal nagyobb részben pervesztések lettek. Ezért a Pp. 239. § utaló szabálya folytán a fellebbezési eljárásban is irányadó 81. § (1) bekezdés alapján a felmerült kiadásait maguknak kell viselniük, továbbá a Pp 82. § (1) bekezdése alapján egyetemlegesen kötelesek megtéríteni a felperesek másodfokú eljárásban felmerült részperköltségét, amely a felperesi képviselő munkadíjának általános forgalmi adóját is magában foglalja.

Budapest, 2009. január 21.

Dr. Molnár Ambrus s. k. a tanács elnöke Dr. Németh László s. k. előadó bíró Dr. Böszörményiné Dr. Kovács Katalin s. k. bíró

